І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 169. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 20-го ВЕРЕСНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, SEPTEMBER 20, 1974 No. 169. VOL. LXXXI.

У СОВЄТСЬКІЙ КАТОРЗІ: ВАЛЕНТИН МОРОЗ ГОЛОДУЄ

ДЕНЬ ГОЛОДІВКИ

82

Совєтська газета пише про „кризу закордонної совєтології"

Москва. — Газета „Известия" з 13 вересня опублікувала коротку інформацію про міжнародну славістичну конференцію у Банф, Канада 4-7 вересня, на якій, як відомо, була порушена справа ув'язнених українських науковців-дисидентів, зокрема Валентина Мороза. В опінії совєтської газети, ця конференція нібито засвідчує про „кризу закордонної совєтології". У дописі м. ін. написано, що хоч у світі зростає зацікавлення до вивчання „причин і наслідків велитенських досягнень Совєтського Союзу й інших соціялістичних країн", то все таки „в той же час конференція віддзеркалила глибоку кризу і повний провал прогноз іноземної буржуазної „совєтології", яка спеціялізується у брехні і наклепах щодо соціялізму. Запрошення совєтських вчених на конференцію свідчить про те, що її організатори побачили, що неможливим є вивчати Совєтський Союз й інші соціялістичні країни без вчених цих країн".

„Известия" пишуть, що „совєтська делегація на чолі з академіком А. Л. Нарочницьким у багаточисленних полемічних виступах розкрила безосновність закордонної „совєтології" і лжеінформації про країни соціялізму, поширюваних реакційною націоналістичною еміграцією. Совєтські вчені насвітлювали питання політики КПСС, успіхи совєтської економіки, науки, культури, позиції Совєтського Союзу у питаннях розрядки міжнародного напруження". В опінії совєтської газети, „їх виступи спричинились до підвищення авторитету совєтської науки серед учасників конференції".

Як вже повідомляла „Свобода", на конференції славістів уБанф було понад 50 українських вчених-славістів з країн вільного світу, які брали активну участь в працях конференції. На цій конференції була також прочитана заява Української Наукової Ради у вільному світі щодо ситуації на науковому відтинку в Україні та були насвітлені репресії совєтського режиму щодо українських вчених в Україні. Апель до совєтського уряду в обороні українських науковців в Україні підписали між іншим понад 300 іноземних славістів. Це, очевидно, й викликало совєтську реакцію і закиди на адресу „націоналістичних еміграційних вчених".

Відділ УККА в Бостоні в обороні В. Мороза

Бостон, Масс. — Місцевий Відділ УККА видав заклик, щоб українське громадянство в Бостоні й Массачусетс не йшло на виступи „Українського Фестивалю на Льоді", який тепер „прямо з СССР" виступатиме в Бостоні від 17 до 22 вересня. В заклику сказано: „Управа Відділу УККА вважає, що українська громада у вільному світі не може, з одного боку, боронити Валентина Мороза, а, з другого, йти на виступи „Українського Фестивалю на Льоді", бо його вислав у світ не уряд України, а московський колоніяльний режим у рямках т. зв. культурного обміну між ЗСА і СССР. Це буде протест не проти українців, які беруть участь у програмі, чи їх мистецтва, а проти режиму, який їх вислав".

Натомість Відділ УККА закликає громадянство писати листи до президента Форда, державного секретаря Кіссінджера, сенаторів Кеннеді і Брука, конґресменів Моуклія, О'Ніла, Конті, Геклер і інших, щоб вони порушили справу звільнення Мороза і всіх інших політичних в'язнів.

Об'єднання Українських Письменників „Слово" в обороні В. Мороза

Ню Йорк. — Управа Об'єднання Українських Письменників в еміґрації „Слово" інформує, що вона вислала на адресу організації, „Амнесті Інтернешенел", яка заступається за політичних в'язнів, й інтернаціонального ПЕН-клюбу листи з проханням заступитись у совєтських властей за Валентина Мороза.

В листі до обидвох інституцій Управа Об'єднання звертає увагу керівництву, що потрібна скора акція і негайна інтервенція бо в противному випадку допомога може прийти запізно. Обидва листи від імені Об'єднання письменників „Слово" підписав секретар Остап Тарнавський.

РЕКОРДНІ ЖНИВА В СССР, СТВЕРДЖУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ЕКСПЕРТИ

Вашинґтон. — Американські урядові експерти інформують, що за їхніми даними повідомлення Л. Брежнєва щодо другого щодо величини в історії СССР збору зерна відповідають фактичному станові і що дійсно збір зерна досягне 206, а може й навіть 210 мільйонів тонн. З цього на збір пшениці припаде біля 100 мільйонів тонн. 95 мільйонів тонн на кормове зерно і 15 мільйонів тонн на інші роди зерна.

ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКА ОКРУГА УНС ЗБАГАТИЛАСЯ НОВИМ ВІДДІЛОМ

Філядельфія. — Тут при парафії УКЦеркви Благовіщення Пречистої Діви Марії засновано новий Відділ Українського Народного Союзу, якому надано порядкове число 154 та на патрона якого обрано колишнього пароха згаданої парафії св. п. єпископа Івана Стаха, який згинув трагічно в автомобілевому випадку 1972 року.

Відділ, до якого на початок втупило 25 членів забезпечиних на суму 92.000 дол. життєвого забезпечення, заложив відомий суспільно-громадський і спортовий діяч з тут народженого першого українського покоління Олександер Яремко, при допомозі і співпраці головного організатора УНС Степана Гавриша.

Секретар новозаснованого Відділу УНС Олександер Яремко (зправа) передає головному організаторові Степанові Гавришеві гленські подання основоположників Відділу.

Основуючі збори Відділу відбулися в неділю, 25 серпня ц. р., в церковній залі згаданої парафії при 1204 Валлій Рд. Мелрос Парк, під час яких обрано керуючі органи Відділу. До Управи, як члени основоположники, ввійшли: Василь Василенко — предсідник, д-р Лоренс Гарасим — заступник предсідника, Олександер Яремко — секретар, Анна Яремко — касир. Контрольну Комісію очолив Тарас Сорока як голова, а Анна Скінер й Іван Пованда обрані як члени.

Слід згадати, що секретар Відділу Олександер Яремко, не зважаючи на це, що народився і виростав в Америці є відомий Філядельфійській громаді як відданий працівник різних ділянок суспільно-громадської праці, а вже найбільше часу і труду від молодих літ він присвятив для спортового сектора. Коли в Філядельфії любителі спорту з нової іміґрації зорганізували Український Спортовий Клюб „Тризуб", то Олександер Яремко негайно включився до праці в „Тризубі", займаючи різні пости в Управі протягом довгих років, коли Філядельфійський „Тризуб" здобув трикратне чемпіонство Америки і приніс славу українському імені.

Для касира Відділу пані Анни Яремко УНСоюз також не чужий. Вона виростала в домі головного радного і секретаря Відділу. Це ж її покійний батько, Иосиф Запоточний, був першим секретарем 123 Відділу в Скрентоні, а відтак був і довголітним головним радним УНС.

Присутний під час вибору управи новозаложеного Відділу головний організатор Степан Гавриш зложив ґратуляції в імені Екзекутиви п. Яремкові за так успішну працю, а новообраній управі побажав гарних успіхів в розбудові Відділу, який є ще однією цеголкою в будові Союзу та запевненням його дальшого росту. Дякуючи в імені новообраної управи Степанві Гавришеві за участь в нарадах, секретар Відділу Олександер Яремко запевнив, що до кінця цього року Відділ побільшиться до 50 членів із забезпеченням на загальну суму 200.-000 дол. життєвого забезпечення.

Дезертири не мусітимуть виконувати публічних робіт

Вашинґтон. — Згідно з постановами обмеженої амнестії, проголошеної президентом Фордом минулого понеділка, дезертири із американських збройних сил не мусітимуть виконувати публічних робіт протягом 24-ох місяців, якщо не хочуть, але в таких випадках одержать „небажане звільнення" з військової служби, замість „уласкавлюючого звільнення", яке одержали б, якщо б заслужили собі на амнестію, працюючи 2 роки в шпиталях, школах, організаціях для збереження довкілля, чи на інших публічних роботах. Первісно коментатори думали, що Уряд не добачив цього можливого „викруту" для дезертирів, коли виготовляв проєкт цієї обмеженої амнестії, але речник Департаменту справедливости в середу, 18-го вересня, заявив, що Пентаґон підтримав цю постанову. Дезертиря із збройних сил не нарушили жадних цивільних законів і тому не можуть бути покликані до судової відповідальности Департаментом справедливости, якщо відмовляться виконувати публічну службу, заявив речник Пентаґону, додаючи, що вони натомість будуть покарані наданням „небажаних звільнень". Натомість ті юнаки, які втекли за кордон, замість зголоситися до військової служби під час В'єтнамської війни, вважаються цивільними й тому можуть бути покликані до судової відповідальности, якщо не виконуватимуть публічних праць протягом 24-ох місяців. Після відбуття призначеного терміну публічної праці, обвинувачення проти втікачів від військової служби будуть відкинені.

Речники дезертирів, більшість з яких перебуває в Канаді, заявили, що багато дезертирів воліють одержати „небажане звільнення" замість виконувати публічну працю. Але, щоб одержати навіть „небажане звільнення", дезертир мусить наново зложити присягу льояльности до ЗСА, а в такому випадку канадський уряд не дозволить такому дезертирові вернутися до Канади, не зважаючи на те, чи він вже став канадським громадянином, чи ні.

Спільна комісія Конґресу схвалила 82.57 більйона долярів на державну оборону

Вашинґтон. — Спільна комісія обох Палат Конґресу у вівторок 17-го вересня, проголосувала призначити на державну оборону 82.57 більйона долярів, тобто на 4.5 більйона менше, ніж вимагав Білий Дім. Компромісовий законопроєкт тепер мусить бути схвалений обома Палатами Конґресу, бо Сенат пропонував призначити на оборону 77 мільйонів менше, а Палата Репрезентантів 819 мільйонів більше, ніж спільна комісія обох Палат. Сенатор Джон МекКлеллен, голова Сенатської комісії асиґнування, заявив, що редукція в оборонному бюджеті повинна допомогти в боротьбі з інфляцією.

ПРЕЗИДЕНТ ФОРД ЗАПОВІВ ОБ'ЄДНАНИМ НАЦІЯМ ЗБІЛЬШЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ПОТРЕБУЮЧИХ КРАЇН

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — Президент Джералд Форд покористувався відкриттям Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй для того, щоб з'ясувати американську політику на відтинку допомоги потребуючим країнам. Провідною думкою промови президента Форда на форумі ОН 18 вересня було якнайсильніше наголосити конечність „ґльобальної стратегії" в боротьбі з нестачею харчів і на відтинку економічної допомоги. „Ми не повинні себе обманювати, — говорив Президент. — Невдача на вітвинку співпраці щодо забезпечення харчами та пальним й інфляція можуть привести до катастрофи кожну державу, репрезентовану у цій залі". ЗСА готові дати потрібну допомогу і навіть збільшити розміри дотеперішньої допомоги, але ані самі ЗСА, ні жадна інша держава у світі власними силами не спроможні розв'язати складних проблем сучасної економіки. Не входячи у подробиці самого пляну. президент Форд вказав на чотири основні засади, на яких повинна спиратися „ґльобальна стратегія" забезпечення світу потрібними харчовими продуктами і пальним.

В першій мірі, всі держави світу повинні збільшити розміри продукції якщо вони бажають не тільки зберегти, але й підвести ще вище життєвий рівень. Зокрема збільшування продукції мусить випереджувати природне збільшування числа людей у світі. Друге, всі держави повинні дбати про те, щоб втримати ціни на продукти на такій висоті, щоб продуценти мали належний прибуток на свої інвестиції, а споживачі могли ці ціни платити. Це в однаковій мірі стосується індустріяльних держав, як і держав економічно недорозвинених, які постачають покищо тільки сирівці. По-третє, держави не можуть використовувати складної економічної ситуації у світі для досягнення своїх вузьких політичних цілей. Це стосується також, говорив Президент, окремих політичних бльоків у світі. По-четверте, спільним зусиллям держави світу повинні забезпечити найконечніші потреби цих держав, які сьогодні найбідніші, при чому ці держави не повинні платити за цю допомогу надмірної ціни.

Окрему увагу присвятив президент Форд справі забезпечення пальним. На порядку дня, говорив він, не тільки належний розподіл харчових запасів і допомога у харчах, але також справа пального. „Тепер настав час, щоб нафтові продуценти уточнили своє розуміння ґльобальної політики на відтинку нафти, щоб забезпечити щораз то більше запотребування на пальне. Це повинні зробити без накинення тягарів, що їх не можуть сприйняти інші країни, коли йдеться про міжнародну монетарну систему і торгівлю". Згідно зі словами президента Форда, „світ економічної конфронтації не може бути світом політичного співробітництва. Якщо ми недопишемо на відтинку забезпечення найконечніших потреб людини у харчі та пальне, ми найдемося в обличчі загрози не тільки для здійснення надій на краще життя для всіх людей, але також для нашої надії на стабільніший і мирний світ. Співпрацюючи, ми можемо надіятися, що розв'яжемо успішно спільні проблеми і відвернемо людство від страху, спрямовуючи його на шлях надії" — говорив президент Форд.

Почались американсько-совєтські переговори в справі нуклеарної стратеґічної зброї

Женева. — Тут відновлено 18 вересня перервані перед шенти місяцями американсько - совєтські переговори щодо обмеження нуклеарної стратеґічної зброї. Делеґації обох країн повинні опрацювати проєкт сприємливого договору не пізніше 1975 року і цей договір має бути на час десяти років. Якщо вірити словам голови американської делеґації Алексіса Джонсона, обидві сторони мають добрі вигляди на досягнення порозуміння. Головні труднощі у цих переговорах пов'язані з фактом застосування щораз то нової і небезпечної нуклеарної зброї а також з цим, що важко є ствердити, який рід ракетної зброї стосує дана країна: стандартні атомові заряди, багатозарядні бойові головки, чи багатозарядні головки, що можуть бути скеровані незалежно на різні об'єкти. Теперішня сесія є вже 60 за чергою.

„Лондон Обсервер" пише про захитання позиції Брежнєва

Лондон. — Місцева газета „Лондон Обсервер" з 18 вересня опублікувала статтю — коментар з Москви, в якій інформує, що є всі познаки „сумерку" Л. Брежнєва на совєтському політичному горизонті. Газета пише, що в СССР помітне намагання заглушувати вже досить поширений „культ особи" Брежнєва, який спирався на постійному наголошуванні його як державного діяча міжнародного маштабу. Відхід з міжнародної політичної арени Помпіду, Брандта, а останньо Ніксона, з якими Брежнєв встановив близький особистий контакт, заважило, пише газета, на підваженні позиції Брежнєва.

Звільнили останнього американського воєннополоненого

Маніля, Філіпіни. — У середу, 18-го вересня, сюди прилетів Еммет Джеймс Кей, останній американський воєннополонений в Індокитаю, про якого було відомо, що він є живий і находиться в комуністичному полоні. Цивільний летун Кей, який має 47 років, попав у полон ляоських комуністичних партизанських частин Патет Ляо 7-го травня 1973-го року, коли його літак був змушений осісти на території, контрольованій комуністами. Після 16-місячного полону стан здоров'я Кея є добрий, хоча він втратив 20 фунтів ваги. Президент Форд заявив, що звільненя Кея є важливим кроком у переведенні в життя постанов паризьких мирових договорів, які стосуються виміни воєннополоненими, але також закликав Північний В'єтнам додержатися вповні цих договорів і подати американським чинникам будь-які інформації про долю понад 2,000 американських вояків, які пропали без вісті під час В'єтнамської війни.

Українець намагається віднайти балянс поміж інфляцією і банковими позичками

Ігор Шуст

Ню Йорк. — „Волл Стріт Джорнал" з 20-го серпня ц. р. інформує, перевівши інтерв'ю з Ігорем А. Шустом, директором позичкового відділу Філядельфійського Національного Банку, що дирекція цього ж банку була примушена повідомити багатьох майбутніх своїх клієнтів про відкликання позичок, доки не впорядкується справа грошової валюти. І так 42-літній директор позичкового відділу Ігор Шуст, дивлячись на критичну ситуацію з грошовою інфляцією, мусів вирішити, якого роду позички давали б якнайбільший зиск банкові. Ігор Шуст, якому у відділі підлягало 6 працівників, міг виказатись 75-ма різними пропозиціями від кандидатів, що вносили прохання на позички і цим він міг зааранжувати взаємокорисну фінансову трансакцію. „Замість цього, ми мусіли заперестати переговори і нам залишилися два, або три підприємства... — І я дуже розчарований, бо працюючи понад рік з різними фірмами ми завважили, що вони переносять свої фінансові справи до іншого банку. І це нас здорово вдарило", — сказав Ігор Шуст.

Ігор Шуст сподівався, що йому пощастить таки нав'язати трансакції з малими підприємствами, за якими, на його думку, велике фінансове зростання в майбутньому.

Ігор Шуст вже 17 років є один із заступників президента Філядельфійського Національного Банку. Він керує відділом, що видає 100 мільйонами короткотермінових і довготермінових позичок для 22-ох підприємств в південно - східній частині ЗСА. Його відділ також сповняє інші банкові послуги для 51 банкових фірм. Останньо Філядельфійський Національний Банк признав позичку текстильній фірмі Альба - Вальдезіян у Вальдезії, Півн. Каролайна. Щоб зробити цю трансакцію, представники цієї фірми мусіли переконати урядовців банку, що з огляду на теперішню інфляцію, їхня позичка дасть банкові відсотково більше зиску. Банк погодився на цю пропозицію під умовою, що фірма Альба Вальдензіян затруднить одну з банкових фабрик. „Це тільки доказує, — пише „Волл Стріт Джорнал", — вмілість і спритність Ігоря Шуста вийти успішно із складної ситуації. Ця трансакція повинна принести Філядельфійському Банкові на 40 відсотків більше приходу.

Ігор Шуст у своєму інтерв'ю заявив, що під цю невідрадну пору, праця на посаді директора позичкового відділу радше подобає на кропітку працю книговода; більшість свого часу він мусить просвячувати перевірці різних трансакцій з поодинокими фірмами, детально вираховуючи, як багато користи вони можуть принести його банкові. Із однією південно-східньою будівельною фірмою він зааранжував короткотермінову позичку на 1,000,000 дол. І це він мусів зробити, щоб у теперішній скрутній ситуації не втратити клієнта.

Не зважаючи на те, що в Ігоря Шуста багато складних проблем у його професійній праці — він активний в українському громадському житті. Він активний в Пласті, Кредитівці, Рідній Школі. Він та його родина є членами 153-го Відділу УНСоюзу.

Ігор Шуст закінчив фінансовий відділ Пенсильванійського університету у Філядельфії, 17 років працює на становищі директора позичкового відділу Філядельфійського Національного Банку, до 1970 року очолював південно-американський відділ цього банку, а від 1973-го року, як заступник президента цього ж банку, відповідальний за комерційний його відділ і за зв'язки у східній частині ЗСА. Завжди бере активну участь в різних банкових нарадах і з'їздах, в тому, його делеґували на Міжнародний Банковий З'їзд у Москві.

Три національні групи демонстрували біля резиденції Генрі Кіссінджера

Вашинґтон (ВЮМ). — В неділю, 15-го вересня ц. р., три національні групи — українська, жидівська і грецька демонстрували біля резиденції державного секретара Генрі Кіссінджера (4220 Небраска евеню) у Вашинґтоні проти політики детанту, якої Кіссінджер є великим прихильником. Демонстранти, понад 200 осіб, несли відповідні транспаренти з виписаними гаслами, вимагаючи зміни американської політики у відношенні до СССР. На зорганізованому мітинґу промовляли рабі н Марсел Бліц з Балтімору, представник грецьких організацій у Вашинґтоні, представник ОУВФронту проф. Аскольд Скальський та інші. Проф. А. Скальський вказав, між іншим, на посилену русифікаційну політику Москви в Україні та в інших поневолених країнах, на нищення української культури і культурних здобутків, масові арешти українських інтелектуалістів, загрозливий стан Валентина Мороза і Леоніда Плюща, відмічуючи при тому, що політика детанту допомогає і підсилює ці переслідування.

З окремими промовами виступали ще Стівен Г. Стиліянос, представник Кипрійсько-американської асоціяції, і рабін Меїр Кагане від Жидівської Оборонної ліґи. Останній добре орєнтується в справах Совєтського Союзу і його імперіялістичної політики. Він вимагав свободи для всіх поневолених народів, зокрема українського. „Ми мусимо переломити і засудити політику детанту" — заявляв Кагане. Він сказав, що буде шукати тісної співпраці з поневоленими Москвою народами і іншими заінтересованими національними групами.

Перед демонстрацією українська група мала інтерв'ю з кореспондентами преси і телевізії, а також роздали летючки про Мороза.

Місцева преса, телевізія і радіо подали обширні коментарі про цю, мабуть, першу демонстрацію під ризиденцією Кіссінджера.

ПОМЕР А. К. ГОРЧАКОВ

Москва. — ЦК КПСС повідомив, що 11 вересня в автомобільній катастрофі загинув член Центральної ревізійної комісії КПСС і завідуючий секретаріятом голови Ради міністрів СССР Алексєй К. Горчаков. На посаді завідуючого секретаріятом він був з 1964 року.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

ОН і колоніялізм

Коментуючи усамостійнення Гвінеї - Біссау і острова Гренади, які 17 вересня стали членами Об'єднаних Націй, генеральний секретар ОН Курт Вальдгайм відзначив, що „ми є тепер, нарешті, напередодні кінця колоніяльного володіння в Африці". Все таки, підкреслив він, деколонізаційний процес ще не закінчився, бо ще, мовляв, треба деколонізувати Родезію, Намбію у Південній Африці, еспанську Сагару і ще деякі території. Згідно з підрахунками секретаріяту ОН, у світі осталося всього ще 30 мільйонів людей, які живуть на територіях, що їх ОН кваліфікує як колоніяльні володіння.

Ясно, що таке насвітлення ситуації у світі з боку найвищих чинників ОН цілком помилкове і тільки впроваджує в блуд цілий світ. Фактичний стан, як це загально відомо, такий, що не 30 мільйонів людей терпить колоніяльне поневолення, а понад 300 мільйонів людей різних національностей ,ще знаходяться у меншій чи більшій колоніяльній залежності і є об'єктом колоніяльної експлуатації. Серед цього числа є понад 250 мільйонів людей у колоніяльному ярмі тільки в самій Европі, коли візьмемо до уваги колоніяльну совєтсько - російську імперію СССР і т. зв. сателітні держави Східньої Европи. У колоніяльній залежності від Москви сьогодні ще знаходяться десятки народів, які назовні фігурують як нібито суверенні совєтські „республіки", в тому Україна, а також як сателітні „соціялістичні" держави.

„Ню Йорк Таймс" з 18 вересня пише, що „є більші і менші групи населення по всьому світі, які вважають себе жертвами колоніяльного володіння, хоча Об'єднані Нації ігнорують їхнє положення. Це є етнічні, релігійні і культурні меншості, як лотиші у Совєтському Союзі, чи курди в Іраці. Уряди, проти яких спрямовані обвинувачення, мовляв, вони поневолюють ці групи населення, звичайно заявляють міжнародним тілам і заінтересованим сусідам, щоб вони цим питанням не займалися, бо це є внутрішня їхня справа, а не справа зовнішніх чинників.

Треба позитивно оцінити факт, що при нагоді відкриття 29-ої Генеральної Асамблеї ОН така газета як „Ню Йорк Таймс" звернула увагу на цю проблему. Справа в тому, що в той час, коли закінчується існування останньої західньої колоніяльної імперії — Португалії, пора світові, а Об'єднаним Націям в першу чергу, звернути увагу на останню східньоевропейську колоніяльну імперію-російську під фірмою СССР.

Народам України, Білорусі, балтійських, кавказьких і центральноазійських країн належиться повна і справжня, а не паперова суверенність, і повноправне та повноцінне членство в системі ОН. Щойно тоді, коли ці народи стануть незалежні, можна буде говорити про кінець колоніялізму у світі.

Даремні намагання

В арсеналі різноманітних засобів „ідеологічного виховання" населення СССР передбачено також введення в життя нових „радянських свят і обрядів". Вони бо, — як пише в газеті „Культура і Життя" І. Суханюк, — „є одним із найдієвіших засобів боротьби з пережитками минулого, зокрема релігійними, і в той же час відображають красу духовного світу радянських людей, збагачують їх життя, прикрашують працю і побут".

Якою важливою для совєтської пропаганди є „нова обрядовість" свідчить хоч би факт, що на цю тему виголосив окрему доповідь на травневому (1974 р.) пленумі ЦК компартії України сам Володимир Щербицький. До розробки форми цієї „обрядовости" в Українській ССР органи влади заставили також культурні установи, інститути і окремих спеціялістів цієї ділянки. Вони „приділяють більше уваги поліпшенню ідейного і художнього змісту нових свят і обрядів, урізноманітненню форм їх проведення, посиленню їх емоційности".

Базою проведення всіх „свят" стали клюби, будинки культури і парки, а основними організаторами їх є працівники культурно - освітніх закладів. Особливу увагу вони приділяють формі і змістові цих „обрядів", які, —за твердженням І. Суханюка, — „створені на основі кращих народних традицій, сімейно-побутових обрядів, широке утвердження яких в житті радянських людей повністю звільнить обрядовість від впливу церкви".

Які ж це „свята і обряди"? Автор статті в „Культурі і Житті" подає їх декілька: „свято серпа і молота, обжинки, свято борозни, трудової слави, трудових династій, посвячення в хлібороби та багато інших". Урядження таких свят полягає на тому, що наперед визначується день, який в майбутньому стає „традиційним", а відповідні установи дбають, щоб ті „свята" провадились систематично, бо в цьому „запорука того, що вони утвердяться, стануть постійними в нашому побуті".

Для проведення в життя такої широкої програми організується цілу плеяду пропагандистів з письменницьким і поетичним талантом, які могли б написати відповідні сценарії, виступали з лекціями, готували кінофільми. Тому партія відрядила в допомогу атеїстичному товариству, яке останнім часом стало непопулярною установою, так званих „культурників - ударників", завданням яких є закріпити в народі нову обрядовість". І. Суханюк каже, що в „республіці багато палких ентузіястів, знавців і пропагандистів. Вони беруть активну участь у проведенні цих врочистостей, збирають та записують пісні, виступають на семінарах та конференціях".

„Але є ще у нас ряд хиб і прогалин, — признається І. Суханюк, — бо іноді в сімейно-побутових обрядах допускаються елементи нічим не виправданої архаїки".

І в цьому власне полягає сила українського народу, який міцно держиться своїх давніх релігійних і побутових традицій, яких совєтські пропагандисти намарно намагаються знищити чи замінити поганськими чудовищами.

Батц залишиться на посту секретаря сільського господарства ще бодай один рік

Вашингтон. — Хоча в столиці країни та на сторінках газет поширюються вістки, що президент Джералд Форд незабаром змінить майже цілий склад кабінету, призначеного ще його попередником, то секретар сільського господарства Ерл Батц в неділю 15-го вересня, повідомив, що залишиться на цьому пості „принаймні ще на один рік". Батц, який має 65 років і який часто є критикований фермерами та споживачами за його політику відносно цін на харчові продукти, заявив кореспондентам, що президент Форд просив його залишитися в Уряді принаймні до кінця цієї каденції, тобто до 20-го січня 1977-го року, але він ще не знає, чи погодиться на цю пропозицію, але напевно залишиться на пості ще на один рік.

К. Крупський

НОВИЙ НАЦІОНАЛІЗМ У СССР

I

Здається, що так ще недавно американський публіцистично - журналістичний світ недостатньо, або зовсім мало, був обізнаний з дійсним політичним станом народів совєтської імперії, яка існує під назвою „Совєтського Союзу". Сьогодні ця справа змінилась до тієї міри, що американський громадянин, якщо бажає, може тут в Америці довідатися більше правди про Совєтський Союз, ніж не один той, який живе в ньому.

У цьому випадку т. зв. „культурний обмін" дає американцям масу потрібного матеріялу, що його тут є кому відповідно аналізувати, інтерпретувати і творити правдивий образ того Совєтського Союзу, бо, як знаємо, по американських університетах та інших наукових установах вже довший час працюють тисячі колишніх політичних втікачів з країн, які входять до Совєтського Союзу, або є під його контролею.

Той, хто має нагоду читати американський журнал „Проблеми комунізму", не перечитиме вищевисловленої гадки. Більшість статтей названого журналу, неначе рентгенівський апарат, наскрізь пересвітлюють комуністичні країни, а головно, Совєтський Союз і його сателіти. Від проникливої аналізи знавців поодиноких ділянок немає сховку ніяким соціополітичним чи економічним процесам навіть, здавалось би, в їхньому зародку.

Коли читач дивиться на чисельні примітки під текстом, нотатки про матеріяли і бібліографію, використані в усіх тих статтях, то відразу стає зрозумілим, чому ті статті є написані з таким вичерпним знанням теми. Імена національного походження авторів тих матеріялів і бібліографії творять справжню мозаїку, яка в основному дає правдивий образ совєтської дійсности.

Нашу статтю про новий націоналізм у Совєтському Союзі пишемо на основі статті, надрукованої на 22 сторінках журналу „Проблеми комунізму" за травень-червень 1974 р. під наголовком „Діялектика націоналізму в СССР".

Автором статті є Тереза Раковська - Гармстон, професор політичних наук і директор Інституту совєтських і східньоевропейських студій при Карльтон університеті в Оттаві, Канада. Проф. Раковська - Гармстон є автором „Росія і націоналізм у Центральній Азії" та інших науково - дослідчих праць. Її статтю супроводять декілька статистичних таблиць про економічний розвиток і національний склад Совєтського Союзу та географічна карта СССР, на якій зазначені границі союзних та автономних республік і автономних областей. У сімдесяти примітках під текстом до статті, авторка покликається також на книжки і матеріяли українських авторів: Всеволода Голубничого, Івана Дзюби, Ярослава Білінського, Івана Коляски, Вячеслава Чорновола, Романа Шпорлюка і навіть на статтю з „Українського слова" в Парижі.

Свою статтю проф. Раковська - Гармстон починає цитатою з промови Брежнєва на 24-му з'їзді КПСС в 1971 р., в якій Брежнєв твердив, що на місці старої російської імперії, з етнічної мозаїки, виникла нова спільнота — совєтський нарід. Піддаючи це твердження ближчій перевірці, авторка запримічує щось зовсім інше, а саме, що традиційне почуття окремої ідентичности окремих народів Совєтського Союзу не тільки не зникло, а, навпаки, почало розвиватися і заміняватись у модерний націоналізм. Цей непередбачений розвиток суперечний основним припущенням марксизму - ленінізму і, як виявляється, він кидає виклик партійному проводові.

Як реакцію на такий виклик, тепер провідники Комуністичної партії Совєтського Союзу будуть змушені зформулювати політику, спроможну змінити напрям народів Совєтського Союзу, бо національна свідомість тих народів пішла вперед скоріше, ніж „свідомість спільної совєтської національности", яку Москва намагається витворити.

Силу націоналізму народів російської імперії розуміли Ленін та інші провідники большевицької революції 1917 року. Вони уважали націоналізм за соціяльну надструктуру спільноти на капіталістичному щаблі історичного розвитку. Вони були певні того, що націоналізм можна буде заступити „свідомістю інтернаціонального пролетаріяту" вільного від націоналістичних елементів в часі осягнення соціялізму.

Коли народи почали відриватися від царської імперії, то большевики вирішили силою утримати їх і влучити в нову совєтську імперію. Хоч совєтська конституція, прийнята в 1924 р. після завзятої дебати поміж „асиміляціоністами" і „автономістами", продовжувала визнавати окремішність ідентичности меншим під союзною формулою, що визнавала прагматичний компроміс, але тільки виносячи ухвали про реформи, щоб таким чином виграти на часі так потрібному для закріплення соціялістичної спільноти. Та формула голосила систему „національну по формі, соціялістичну за змістом.

Цей факт, що в більшості на керівних постах були росіяни, а головно в КПСС, не давав великих можливостей для розвитку національних меншостей. Російська верхівка, таким чином, задержала контролю, не допускаючи до потенційного вияву національних напрямків народів Совєтського Союзу. В пізніших роках Москва ви-

(Продовження на стр. 4-ій.)

В. Левенець

МАЙБУТНЄ ПІД ЗАГРОЗОЮ

Читачі „Свободи" пригадують собі поміщену у ч. 142 з 13-го серпня ц.р. довшу статтю інж. Миколи Галіва, який, пишучи про цілоденну школу св. Юрія в Ню Йорку, порушив першочергову проблему — збереження української школи для виховання нашої дітвори, нашого доростаючого покоління. У статті в першу чергу ствердженно катастрофальний спад числа учнів у цій школі (треба, очевидно побоюватися, що подібна ситуація існує і в інших українських школах), подаючи для цього такі цифрові дані: в 1959-60 до школи записалось 1,100 дітей, в 1973-74 їх вже було тільки 256, отже на 844 менше, а на навчальний рік 1974-75 покищо, в час писання автором статті, було зголошено тільки 216 дітей. Стан безперечно невідрадний, який вимагає застанови не тільки керівництва школи (говорім, шкіл), але й цілої нашої зорганізованої спільноти в діяспорі. Інакше, закиньмо говорити про наше майбутнє як українців у країнах нашого поселення, бо ж хіба кожний з нас, хто хоче бачити забезпеченою з національного боку майбутність наших поселень, погодиться з думкою, що без доброго національного виховання нашого доростаючого покоління ледве чи буде ця майбутність.

Ми цілком свідомі того, що обставини нашого покоління важкі і складні: чуже оточення, мовні проблеми (мови державні і рідна), проблеми двох часами протилежних впливів у родині (мішані подружжя), доступність і приманливість чужих культур, ускладнюють виховну проблему. Знаємо також, що дитині самій дуже тяжко опертися чужим впливам і враженням зовнішнього світу. Для цього й існують цілоденні і доповнюючі українські школи, щоб улегшити дітям складний шлях національного формування. Тому за всяку ціну збережімо їх. Для цього наперед мусимо усвідомити і повністю зрозуміти існуючу загрозу.

За душу дитини взагалі іде в сьогоднішньому світі завзята боротьба між двома протилежними світами: світом, що намагається зберегти всі добрі чесноти дитини, і світом, що заповзявся ці добрі прикмети знищити. Ця боротьба ведеться увесь час на всіх фронтах життя різними способами і засобами. Боротьбу цю виграє звичайно той, чий вплив буде сильніший. Три компоненти формують характер дитини — родина, школа і церква. Не кожен з них завжди може сповняти його завдання, тому, що ми живемо в таких обставинах, що ці чинники не завжди йдуть в парі, бо (маємо на увазі школу взагалі, не українську) часто буває так, що ту науку, яку дитина дістає вдома чи в церкві, знищує школа, або кориснє, здобуте поза домом, нищать невідповідно упорядковані відносини між батьками вдома. Тому своє відповідне виховання у наших власних рідних школах набирає ще більшого значення.

Якщо ці речі повністю собі усвідомимо, то всі інші труднощі: далека віддаль, дещо більша оплата за школу, проблеми транспортації і брак часу будуть переможені. Идеться про речі значно важливіші і для батьків, які розуміють вартість правдивого виховання, це не перешкоди. Але якщо ми вже при батьках, то вдармося в груди і скажімо собі правду ввічі: чи не багато з нас самі причиняємося до занепаду цілоденних і суботніх (доповнюючих) українських шкіл? Немає нічого гіршого для дитини, коли вона з уст батьків довідується про всі „негативи" української школи. Скільки ми пролили чорнила на сторінках таки української преси, критикуючи саму тільки систему виховання в школі св. Юрія в Ню Йорку, хоча вона, як це вже ми зазначили на початку статті, не становить вийнятку. Були у цих писаннях жалі, натяки, пляни, дісталось багато тоді і нашій церковній ієрархії і парохам і сестрам-учителькам і дирекції шкіл. В результаті прийшло втихомирення чи може усвідомлення, але шкоди, нанесені школі, залишились утривалені. Наслідок тих шкод надто очевидний. Про це говорять цифри, що їх ми навели на початку статті. Нищівна тодішня критика не тільки не принесла бажаних поліпшень і не побільшила числа учнів в українських школах, але радше навпаки, прорідила дотеперішні ряди учнів, яких ми втратили може й назавжди. Очевидно, ми не проти конструктивної критики чи доброзичливих побажань, висловлених зацікавленими особами, бо конструктивна критика будує, не руйнує, але ми є проти такої дискусії, завданням якої є щось або когось валити чи нищити.

Що тепер? Чи можна врятувати ситуацію? Безперечно — можна, але тільки тоді, коли, усвідомивши загрозливість ситуації, прийдемо до висновку, що нарід — за словами Шевченка — це мертві, живі і ненароджені, цебто нарід вічний у його все нових й нових поколіннях. В Україні, де масив народу, це явище нормальне, навіть при намаганні тотальної русифікації московського окупанта, українці все ще спроможні не тільки до творчого вияву, але навіть до активного опору ворогові. Інакше на еміграції. Як втратимо ще одне покоління — можемо втратити все. Не влаштовує нас і зведення активности українців у діяспорі до мінімуму. Ми ще здібні змінити ситуацію, якщо докладемо максимум зусиль і скеруємо нашу увагу на українські школи, молодечі організації, студентські громади. Майбутнє у великій мірі залежить все таки від нас самих.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

УНІКАЛЬНА ПРАЦЯ

Коли береш у руки цю велику, на 372 стор. великого формату, технічно добре оформлену книжку, то аж не віриться, що її написав і видав безпритульний еміґрант, „маршрут" якого почався понад півсторіччя тому на Харківщині, потім простягся аж до Далекого Сходу — на український Зелений Клин, далі перекинувся в Манджурію, а відтак у Шанхай, на Формозу (Тайван), Аляску і наостанку до ЗСА. Уже на підставі цього „маршруту" читач може догадатися, хто він такий, цей незвичайний еміґрант, та, звичайно, в цій рецензії його треба й назвати: це відомий і невтомний український діяч, публіцист і дослідник українського національного руху на Далекому Сході Іван Світ. А його праця зветься „Українсько - японські взаємини 1903-1945 рр.". Цю працю спершу надруковано було в лондонському журналі „Визвольний шлях", а книжкою її видав автор у Ню Йорку 1972 р. У своїй короткій „Передмові" до цієї книжки Любомир Винар, на мою думку, хибно назвав І. Світа „одним із найвидатніших знавців українського життя в Азії", — ні, він єдиний у нас такий знавець, найвидатніший знавець.

Правда, року 1965 у Детройті вийшла ще більша розміром книжка В. Несторовича „Серця і буревії", але вона, на жаль, являє собою „роман - репортаж", тобто гібридний жанр (як я такі, досить часті в нашій еміграційній літературі писання визначаю), і через те читач не знає, що в ній правда, а що вигадка белетриста. (Між іншим, я одержав від автора відповідні щодо цього інформації, але я не можу їх публікувати). Ця книжка Несторовича цікава в читанні, але її інформативну вартість затемнила белетристика.

Праця ж І. Світа — це мемуарно - дослідна праця, побудована на справжніх фактах, зафіксованих у своєчасних записах автора та в документах, наведених текстуально, а подекуди й у фоторепродукціях. Сам І. Світ охарактеризував свою працю в підзаголовку як „історичний огляд і спостереження". Про науковий її характер свідчить додана до тексту бібліографія, що охоплює численні видання українською, російською та англійською мовами, а також показниками імен, організацій та географічних назв. Є в ній і резюме англійською мовою. (У нотатці „У справі цього видання" автор згадує ще резюме японською мовою, але в моєму примірнику цього останнього немає).

Я не вважаю себе компетентним для критичного розгляду змісту цієї праці (хоч, як читач, і свідомий її вартости), — через те обмежуся інформацією про її зміст, тільки виписавши відповідні заголовки. Ось вони, ті заголовки (при цьому підзаголовки я пропускаю): „Загальний огляд японської історії, її оцінка і напрямні японської політики", „Зацікавлення японців національними питаннями в Европі', „Перша світова війна (1914-1918) і її наслідки", „Огляд політичних конфліктів" (тут автор має на увазі події на Далекому Сході), „Спроби політичних контактів" (тут автор інформує про українські політичні заходи на Далекому Сході), „Манджурія, 1922-1931 роки", „Політичні контакти" (уже в Манджурії), „Адміністрація українського національного дому" (в Харбіні), „Організація української національної колонії в Манджу-Го", „Перші кроки української національної колонії", „Українська національна колонія після загальних зборів 1936 року", „Українські організації в нових умовах" (тут автор інформує про зміну японської політики супроти еміґрантів взагалі), „Українське життя на Далекому Сході у воєнний період (1939-1945)", „Закінчення війни в Азії".

У цьому показнику змісту цієї книжки з технічних причин пропущено один розділ — „Беседа В. Ленина с японским корреспондентом К. Фусе", як про це зазначено у вкладному аркушику з виправленням помилок, у цих виправленнях сказано, що пропущений розділ вкладено на окремих додаткових аркушах на стор. 61, 62, 63 та на останній сторінці книжки. Можна думати, що цей розділ не вмістила була редакція „Визвольного шляху", бо текст „Беседи" зфотографований з газетного тексту.

Але й з отих наведених заголовків видно, який багатий зміст має ця праця Івана Світа, і читається вона з великою цікавістю. Цьому сприяє й логічно впорядкований текст та добра, сучасна українська літературна мова. Добре, що в цій мові редакція „Визвольного шляху" замінила назви „Хіни" та, мабуть, і „Ніпон" назвами „Китай" та „Японія" (про цю останню можливість може свідчити те, що автор свого часу видав у Манджурії „Українсько-ніпонський словник"), всупереч бажанню автора зберегти їх (він проти цього протестує в нотатці „У справі цього видання"): „Китай" і „Японія" як назви так узвичаєні в українській мові, що замінити їх „Хінами" та „Ніпоном" уже не можна і не треба. Так само слушно вжито слова „російський" замість „московський" (у бібліографії останнє слово збережено). Не можна засмічувати нашої мови й такими русицизмами, як „совєтський", що за ним обстає І. Світ. Відповідні міркування я подав у своїй статті „Українська мова Голосу Америки", що була надрукована в журналі „Вільна Україна", а ці міркування я повторив у нотатці, надрукованій у травневому числі журналу (за 1974 р.) „Нові дні", і я з приємністю можу відзначити, що після появи цієї останньої нотатки „Го-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Леонід Полтава

ГАННА КОЛЕСНИК — УКРАЇНСЬКИЙ ТРІЮМФ

(1)

— Метою мого приїзду з Австралії до Америки й Канади було зустрітися із своїми людьми. Я вважаю, що шляхом концертових виступів я зустрілася не з еміґрантами, а з частиною мого українського народу за кордоном.

Ці слова належать примадонні Київської Опери ім. Т. Г. Шевченка Ганні Михайлівні Колесник. Де й коли вони були сказані?

— Ми це відчули ще в Австралії, коли нас зустріли на летовищі наші українці, величезна група. Коли ми вийшли з літака, то мій син Максим перше, що сказав: „Мені, мамо, здається, що ми в себе вдома", себто на Україні. Українці в Австралії зберегли і глибоко дорожать традиціями тепла, серця, людяних відносин. Вони зустріли нас із дружніми земляцькими обіймами.

Розмова відбувається в гарній, по-українському обставленій хаті диригента хору п. Добоша в Нюарку, Н. Дж., в Америці. Він прийняв родину Колесників, найновіших вихідців із України, також із дружньо, по-земляцькому розкритими обіймами. Чи грає ролю, звідки він походить? Ні. Галичина — невід'ємна частина України, а мистецтво для цих людей — невід'ємна частина їх життя. Половину затишного дому передав п. Добош оцим дорогим найновішим ластівкам із Нескореної України, сказавши просто і щиро, поземляцькому: „Живіть тут, доки бажатимете, доки потрібно, а я вам завжди радий".

Кінчається літо 1974 року. Закінчується теплий і вогкий день. Ще не запалені світла, і в напівсутінках здаються особливо чарівними українські картини на стінах, трипільська кераміка, козацькі рушники, дбайливо плекані великі й повні квіти. Серед них росла, міцної будови, з гордо поставленою головою жінка, з чорнобровим обличчям дружина козацького полковника. Це — Ганна Колесник із Києва. Це та людина, яка й серед найбільш несприятливих обставин окупації ревно доглядала спільно із своїм мужем, диригентом і директором Київської Опери Володимиром Колесником, вічний сад української вокально-музичної культури. Доглядали і плекали до останньої змоги. Директор опери В. Колесник налагоджував тісний зв'язок із грузинською оперою в Тбілісі. Мав відбутися обмін: українські опери — в Грузії, грузинські — в Україні. І тому червоний телефон із ЦК КПУ не вгавав і нервував, не вщухали то намови, то загрози, аж врешті-решт родина Колесників відчула, що „тепер, або ніколи". Були вже тільки дві дороги: одна на Сибір неісходиму, а друга — на вільний Захід.

— На моїх концертах у Америці і Канаді, — розповідає Ганна Колесник, — завжди було багато не тільки українців, а й канадців та американців. Вони потім підходили, вітали, ми розмовляли через перекладачів. Я співала їм про Україну, я співала їм саму Україну, про те, що є така нація, що вона живе й бореться, що Україна буде вічно жити. Чим менше про Україну знають інші люди, інші народи, тим гірше не тільки для України, а й для них. Ми — великий народ. Нам багато тисяч років. Наш Київ — вічний, як і наш Дніпро. Нас багато хто намагався винищити, а ми — це майже 50 мільйонів.

***

Влітку 1972 року Володимир і Ганна Колесники та інші члени їх родини переїхали в битком набитій „Волзі" з Болгарії на Захід і, врешті-решт, опинились у вільній Австрії. У Відні зайнялася ними американка Барбара Лі, яка згодом опублікувала на сторінках „Українського Квартальника" (УККА ч. 4, 1973 р.) тепло написаний репортаж про митців із України. Редактор того видання д-р Володимир Душник переклав репортаж Лі на українську й він був надрукований у „Свободі" з 17 січня 1974 р.

Тоді прорвались на Захід: зірка Київської Опери Ганна Колесник, її чоловік маестро Володимир і їхній син Максим (названий так, бо Максим Рильський був особистим другом родини Колесників), сестра Тамара з чоловіком Романом і сином Володимиром і мати співачки.

„26 серпня 1972 року мале чудо, заплановане в Києві, розбило шкаралупу заборони: семеро українців прямо із Совєтського Союзу опинилися на Заході. Вони стали вільними, — писала Барбара Лі. — 24 січня 1973 року Володимир Андрійович Колесник, колишній директор Київської Опери, та його родина ввійшли до літака лінії „Квантас" на покритому снігом летовищі Відня. Через 30 годин їх привітав представник „Нової Опери" під пекучим сонцем Сіднею", — і маси українців у Австралії, які з квітами і з серцями, мов квіти, прийшли вітати дорогих посланців-ластівок із дорогої України.

Свій великий концерт у Австралії, в Лідкомбі, 18 листопада 1972 р. Ганна Колесник розпочала словом до присутніх — словом Василя Симоненка, поета-шестидесятника: „Живе лиш той, хто не живе для себе, — хто для других виборює життя"! А потім, під акомпанімент молодого піяніста Володимира Ратушного з Києва (племінника п-ва Колесників) полились пісні й арії то могутньою течією Дніпра, то бурхливими водами Черемоша, то прозорою хвилею Сяну... Воскресала, оживала перед завороженими слухачами — українцями в Австралії та їх австралійськими друзями — тисячолітня Україна і звучали — незмінно українською мовою — найкращі зразки закордонної вокально-музичної культури. В. Онуфрієнко писав у „Вільній Думці" (Австралія, з 9 грудня 1972 р.) про той незабутній концерт:

„Співачка співала з особливим піднесенням..., адже кожна її пісня виконувалась не лише для слухачів у залі, повній сіднейцями, а й для тих, що сидять по тюрмах і таборах, і для тих, що знаходяться на волі під пильним, холодним, жорстоким оком „відповідних органів" режиму в Україні".

ПОДЯКА

Складаю щиросердечну подяку

Д-рові ТАРАСОВІ ГАНУШЕВСЬКОМУ
з North Providence,Road Island

за повну посвяти лікарську опіку під час мойого перебування в лікарні "Fatima", North Providence, Road Island.

Рівнож дякую Його Родині, що відвідували мене в шпиталі та гостинно прийняли мою жінку у себе на час двохмісяців.

Хай Всевишній винагородить Їх за це стократно.

ЗЕНОН О. КОРЧИНСЬКИЙ

УНІКАЛЬНА ПРАЦЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)
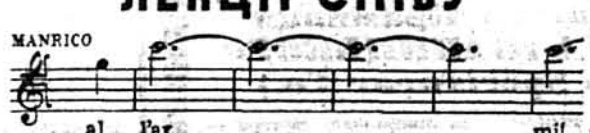
лос Америки" почав уживати „Радянська Україна", „радянський', які звучать нормально для радіослухачів на Україні.

Проте ці „мовні питання" не відносяться до змісту книжки Івана Світа, що її треба уважати унікальною й дуже цінною для нас працею. За це належить велика подяка її авторові, безумовному українському патріотові й невтомному працівникові на нашому національному полі.

В. Ч.

Примітка: У моїй статті „Полтавські спогади", надрукований у „Свободі" з 26 липня ц. р., в останньому абзаці треба виправити помилку — „превентивно - теоретичний" на „превентивно - терористичний".

З великим сумом повідомляємо Українську Громаду, що 17-го вересня 1974 р. в лікарні св. Винкентія в Клівленді, Огайо, помер

✝

Д-р ЗЕНОН ВИННИЦЬКИЙ

видатний студентський діяч 40-их і 50-их років, журналіст, кол. політв'язень німецьких концлагерів, член багатьох українських організацій, кол. голова 3-го Відділу ООЧСУ в Клівленді, Огайо.

ПОХОРОН — в четвер, 19-го вересня 1974 р. з похоронного заведення М. Колодія о год. 9-ій ранку, до церкви св. Покрови і опісля на український католицький цвинтар св. апп. Петра і Павла в Парма, Огайо.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Вельмишановній Родині Покійного щире співчуття висловлює

УПРАВА 3-го ВІДДІЛУ ООЧСУ
в КЛІВЛЕНД, Огайо

Замість квітів на свіжу могилу
нашої Дорогої і Незабутньої Кузини
св. п. Марусі Гаврилишин
складаємо 40.00 долярів
на Фонд Будови Нової Церкви св. Юра в Ню Йорку.
Тета Марія ЯВОРСЬКА
Кузен Юрій-Мирослав ЯВОРСЬКИЙ
Трой, Н. Й. з дружиною Зеною

УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ
ВІДДІЛ в КЛІВЛЕНДІ

повідомляє, що з Волі Всевишнього, відійшов у Вічність, 17-го вересня 1974 р.

✝

Д-Р ЗЕНОВІЙ Р. ВИННИЦЬКИЙ

б. член Управи Товариства.

ПАРАСТАС — в середу, 18-го вересня, о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Колодія.

ПОХОРОН — в четвер, 19-го вересня 1974 р. о год. 10-ій ранку в українській церкві св. Покрова, на цвинтар св. апп. Петра і Павла в Клівленді, Огайо.

Опечаленій Дружині і Родині Покійного, складаємо наші щирі співчуття.

УПРАВА ТОВАРИСТВА

НОВИЙ НАЦІОНАЛІЗМ У СССР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

лонила дуже сильні інтеграційні засоби через процеси індустріялізації в супроводі освідомлення мас та інтенсивну політичну соціялізацію.

Однак, в той же самий час, союзна структура формально задержала і зберегла територіяльний поділ та етнокультурні інституції більшости народів і цим зберегла бази для потенційних націоналістичних напрямків. Якраз питання тих напрямків є важливим і для провідників КПСС і для тих, що студіюють національностеву проблему Совєтського Союзу. Питання, що саме буде остаточно вирішальним: чи будова нової соціялістичної бази, як вислід проповідуваного росту „пролетарського інтернаціоналізму" з відповідним занепадом почуття окремої національної ідентичности, чи кристалізація націоналістичних напрямків серед вихованих совєтами генерацій різних меншостей, що затьмарює народження „совєтського патріотизму"?

Питання, чи етнічний націоналізм є тільки рудиментарний напрямок серед історичних націй таких як Україна, Грузія чи Вірменія, тобто такий напрямок, що вивітріє і не становитиме загрози для єдности будованої совєтської нації, а може він є нове явище, яке наявне навіть серед людей, котрі в часі революції мали лише в зародку поняття про спільну культуру? Якщо це останнє є причиною, то націоналізм зростає, і тому не може бути клясифікований, як залишок минувшини, навіть якщо нинішній націоналізм вирощується на традиційному ґрунті. З цієї причини треба уважати його радше інтеґральною рисою нової спільноти, і, хоч як виглядає це неправдоподібним, він є наростом цієї ж самої політики і соціялістичної мобілізації, яка призначена для ліквідації його (націоналізму).

Якщо ж маємо до діла з цим випадком, то яку політику треба застосувати для того, щоб відвернути течію націоналізм, що зростає?

В спробі звернутись до таких складних питань, продовжує авторка, допоможе слідуюча аналіза: спершу перевіримо найновіші дані про проґрес совєтської спільноти в напрямку зрівнання та інтеграції. Відтак глянемо на докази сучасних націоналістичних напрямків у стані їхнього „високого напруження", в якому вони виявляють себе в конфлікті з властями та політикою в центрі. Вкінці розглянемо відгук пануючої партії в періоді після Сталіна. Однак, перед дискусією на вищенамічені точки, авторка вирішила дати дефініцію націоналізму. Вона воліє з-поміж багатьох дефініцій націоналізму дефініцію Руперта Емерсона: „Найпростіше твердження, яке може бути зроблене про націю є те, яке каже, що це є масив народу, який почуває себе нацією. Щоб поступити далі поза це, треба зробити намагання розібрати націю на частини і відділити для окремої перевірки сили та елементи, які виглядають найбільш впливовими у витворенні почуття спільної ідентичности, що лежить у її корінях, почуття існування своєрідно - важливого національного „ми", яке відрізняється від усіх інших, що творять чуже „вони". Це з конечности надмірно механічний процес, тому що націоналізм, як і інші глибокі емоції, такі як любов і ненависть, є щось більше, ніж сумою частин, що піддаються холодній і раціональній аналізі.

Мусимо цілком погодитися з авторкою в тому, що питання націоналізму народів совєтської імперії є дуже складне і важливе, і якраз тому авторці належиться велике признання за її знання і вміння порушити це складне питання і дати читачеві дуже переконливу і вмілу аналізу, що примушує одних читачів до глибокої призадуми, а других — навіть до цілковитої перевірки погляду і поняття про народи совєтської імперії, до перевірки відомостей, що їх вони досі зачерпнули від тих науковців, які в своїх працях зовсім легковажать поневолені народи совєтської імперії, а особливо Україну, національне значення якої іноді беруть у знаки наведення. Тому з радістю і почуттям задоволення можемо ствердити, що тепер ми є свідками відрадного процесу перевірки тих усіх псевдонаукових блахманів про Україну та її великий нарід.

Зрозуміло, що до цієї перевірки спонукують не самі лише статті, такі, як обговорювана нами стаття проф. Раковської - Гармстон, а зростаюче число наукових праць і документальних матеріялів, на тлі яких названа стаття є немов показником тієї кількости твердого і правдивого матеріялу. Цих наукових праць не можуть вже заперечити згадані псевдонауковці, праці яких, зустрівшись у конфронтації з дійсністю, бліднуть і тратять вартість науковости.

20 Відділів УККА візьмуть участь у Всенаціональній антибольшевицькій демонстрації в Ню Йорку

З наближаючою датою чергової акції в обороні Валентина Мороза, Леоніда Плюща та інших наших нескорених борців за основні права людини та за національну самобутність українського народу, ближчі й дальші Відділи УККА зголошують свою активну участь у Великій Всенародній Демонстрації заініційованій Комітетом Об'єднаних Українських Організацій Ню Йорку. Це дає обґрунтовану надію, що й цим разом українські громади східніх стейтів ЗСА належно допишуть, і що українці не залишаться позаду інших національних груп, як напр. греків чи жидів, котрі десятками тисяч виходять на вулиці Ню Йорку та перед осідком Об'єднаних Націй демонструють в обороні своїх батьківщин. На нас лежить ще тяжчий обов'язок, бо коли Греція чи Ізраїль є тільки загрожені, то наш рідний край переходить національну голготу, страшне національне пониження та небезпеку самої національної екзистенції через шалену русифікацію.

Всенаціональна Демонстрація в неділю 29-го вересня ц. р. на вулицях Ню Йорку, столиці ОН та централі засобів інформації, можеу великій мірі причинитися, щоб акції в обороні Мороза, Плюща та інших набрали направду універсального характеру, якщо на цю зовнішню протестаційно - інформаційну маніфестацію прибудуть всі свідомі українські громадяни східніх стейтів ЗСА.

З американських політично - громадських діячів дотепер зголосили свою участь конґресмени: Е. Кач та М. Біяджі, стейтовий генеральний прокуратор, Л. Лефковіц, котрі заявили, що в українському „поході за свободу вони маршуватимуть „all the way". Речником цієї української всенародної антибольшевицької маніфестації будуть проф. Лев Добрянський і д-р Константин Савчук. Свою масову участь в Демонстрації зголосили організації молоді СУМА, Пласту, ОДУМ та інші в одностроях, а жіноцтвоз українських жіночих організацій в народних одягах.

Зовнішньо - інформаційна Комісія Комітету робить всякі можливі заходи, щоб зискати чимбільше число журналістів американської преси, станиць телебачення, радіо, пресових аґенцій тощо, але найкращою атракцією для американських і інших засобів інформації буде десять тисяч українських громадян, котрі виявлять свій протест проти московських народовбивців перед цілим світом і засвідчать свою моральну та матеріяльну піддержку для українського народу в його боротьбі за національну свободу. Мороз заявив своїй жінці та своєму синові, що він мусить вмерти, щоб вони жили!.

Своєю масовою участю у всенародній антибольшевицькій демонстрації, ми можемо цьому мученикові за людські і національні права допомогти, щоб він жив для свого українського народу. Збірка учасників о год. 1:30 по полудні 29-го вересня ц. р. на схід від 5-ої евеню на 58-ій вулиці, Ню Йорк.

Михайло Шпонтак
За Інформаційну Комісію

Відбулося засідання Екзекутиви ЗУАДК

Філядельфія. — В суботу 7 вересня відбулося тут засідання Екзекутиви ЗУАД-Комітету, на якому обговорено ряд актуальних справ, що торкаються діяльности цієї нашої загально-української допомогової організації в ЗСА. В засіданні, що ним проводив її президент д-р Володимир Ґалан а секретарювала проф. Оксана Ґенґало, взяли участь члени Екзекутиви, мґр Остап Тарнавський, дир. Іван Поритко, інж. Іван Скіра і п. Юрій Лесюк. Інші члени оправдали свою відсутність. На порядку нарад порушено ряд важливих справ, пов'язаних з різного роду допомоговою акцією ЗУАДК серед української діяспори в країнах Півд. Америки та Европи, в тому осередки нашого поселення поза залізною заслоною. При цьому обговорено можливості евентуальної допомоги ув'язненим і запротореним українцям в СССР. Д-р Ґалан реферував про ці справи в аспекті правному і відповідав на зауваження і пропозиції поодиноких дискутантів. Всі були однозгідні в тому, що саме у теперішніх, специфічних умовинах для нашого народу, ЗУАДК мусить виявити більше активности та ініціятиви у своїх діях. Річ ясна, що всі ті плянування зумовлені фінансовими засобами, що їх повинна забезпечити ЗУАДК українська спільнота. До неї власне будуть вкоротці спрямовані відповідні заклики Дирекції ЗУАДК. Міжнародно-харитативний статус ЗУАДК дає йому найбільше можливостей перевести намічений плян в життя в користь наших людей на різних континентах.

Заключною точкою нарад був звіт проф. д-ра Петра Гоя, який, відбуваючи наукову подорож з рамени свого університету по Югославії, був уповноважнений перевірити висліди веденої там допомогової акції ЗУАДК серед наших потребуючих людей, включно із вибудуванням цілоденної української школи в селі Девятин.

При кінці нарад винесено рішення скликати пленарні збори Дирекції ЗУАДК-у на день 12-го жовтня 1974 р.

Виступ ансамблю „Калина" з Торонто у Лос Анджелесі

Молодечий ансамбль „Калина" завітав до нашого міста, успішно відбувши перші каліфорнійські виступи в Сан Франсіско і Монтерей.

У п'ятницю і суботу, 23-24-го серпня ц.р., у відомім тут „Ібел" театрі, відбулися виступи Ансамблю. Ідея поїздки до Каліфорнії, над чим так невтомно й наполегливо, працювали хореограф і керівник Ансамблю Семен Джуґан та голова Відділу УНО в Торонті Роман Костюк увінчалася успіхом і завдяки дружній співпраці з лос анджелеським промотором цієї справи Миколою Новаком, управою УКО та управою ОДВУ, ми нарешті діждалися прем'єри Ансамблю. Без запізнення, в призначену годину оркестра „Калини", розпочала програму виступу американським гимном, по чім слідувала ориґінальна овертюра основана на народних мотивах. Куртину відслонено і сцена зарясніла райдужними кольорами народних одягів танцюристів. Життєрадісні молоді обличчя, ґраціозні, стрункі постаті. Вони традиційним хлібом - сіллю вітали присутніх, а згодом легко понеслися в танку. Зі самого початку можна було завважити гармонію рухів, прецизність в деталях та майже перфектну зіграність, що свідчило про старанну та мозольну підготову репертуару. Слід відзначити гуцульський танок „тропотянку" та погратулювати хореографові за вміле передення та своєрідну цікаву інтерпретацію танку наших гуцулів. Семен Джуґан, народжений на Закарпатській Україні, хоч прибув сюди малим хлопцем і прожив тут увесь свій вік, одначе зумів відчути й відтворити цей танок в найкращих формах, додержуючись усіх його прадиційних первнів, та вливши в нього душу гуцулів. Слідували: повний українського темпераменту „гопак", жива, наповнена гірською щирістю „коломийка", „сокальський козак", майстерно виконаний, акробатами - танцюристами „ползунець", та фінальний, наповнений молодечою бравурою „запорожець", якого окремі повні неймовірної акробатики сольо полонили увагу глядачів: буря оплесків переривала виступи танцюристів.

Дівочий хор, який складався з тих самих танцюристок, в супроводі мандолінової дівочої оркестри бездоганно виконав низку народних пісень звернувши на себе увагу здисциплінованістю. Глибоке розуміння душі народних композицій, чудова техніка голосів та вміння передати пісні в усій їхній тонкості заставляють нас дати їм усім велике признання, а зокрема диригентові хору Парані Гарасимчук.

Мов китицею степових квітів завершували собою барвисту мозаїку з Торонта вродливі співачки з тріо „Калини": Надя Коханська, Доня Боровець та Катруся Герасимчук. Молодече тріо чудово виконало, під акомпаньямент Катрусевої ґітари, народні пісні. Добірний репертуар і зіспіваність голосів полонили публіку. Сімдесят п'ять членів Ансамблю це була молодь, що з великою любов'ю до української народної мистецької творчості, передала нам її взірці старанно і на високому мистецькому рівні. Ансамбль у вісімдесяти відсотках, це наша молодь у віці від 15 до 19 років, яка переважно студіює, не користуючись державними фондами та щоденними реґулярними восьмигодинними вправами, як це буває у деяких професійних ансамблях. Не зважаючи на те, що майже всі вони народились поза межами України, а багато з них — це вже друге або третє покоління канадці і канадки, вони чудово розмовляють українською мовою не тільки перед іншими але в першу чергу таки поміж собою. Я старався, так би мовити, „спровокувати" їх, перейшовши на англійську мову, на що мої молоді співбесідниці та співбесідники рішуче продовжували розмову українською мовою. Цей їхній здоровий принцип був мені найкращою симфонією для душі і витворив у мені бажання, щоб вся українська молодь в діяспорі брала з них приклад. Мене мило вразила їхня скромність та взірцева поведінка, що свідчила про знамените виховання та дбайливість батьків і української канадської громади. Я твердо переконаний, що з таким ідейним складом ансамбль „Калина" майбутній успіх має вже забезпечений.

Працю їхню оцінено не тільки в Лос Анджелесі, але й в Сан Франсіско і Монтерей, виявивши це повстанням з місць та рясними оплесками, а також і похвальними рецензіями в передових газетах англомовної преси Лос Анджелесу і Сан Франсіско; продукт, який вони дали глядачеві був високоякісним, чим наш ансамбль „Калина" зрівнявся або навіть і перевищив професійний ансамбль Вірського.

Українці Лос Анджелесу зорґанізовано й окремо гостили й вітали гостей протягом їхнього тут тижневого побуту, з чого слід згадати такі окремі моменти, як: прийняття Ансамблю, влаштоване фільмовим актором Михайлом Мазурком та його дружиною Сильвією, управою УКО в Народнім Домі, зустрічі і гостини в наших церквах, зустріч і виступ тріо „Калина" під час пікніку церкви св. Володимира та дружні гостини в поодиноких домах.

Українці в діяспорі повинні підпомагати Ансамблеві морально і матеріяльно, уможливлюючи йому його дальший розвиток, розбудовуючи цю вартісну мистецьку та амбасадорську одиницю на Заході.

Святополк Шумський

Бизнесмени закликають уряд звільнити гроші

Піттсбурґ. — У понеділок, 16-го вересня, 40 чільних американських бизнесменів, які брали участь в зорганізованій Білим Домом конференції, підтримали пляни президента Джералда Форда зменшити видатки федерального уряду та збалансувати державний бюджет на фіскальний рік 1976. Але бизнесмени також закликали Уряд звільнити гроші, полегшити можливість одержання кредитів та зменшити відсоткові стопи. Таким чином конференція бизнесменів повторила вимоги, висловлені на конференціях економістів, представників робітничих спілок і представників будівельної індустрії, які відбувалися протягом минулих двох тижнів. Як відомо, в кінці цього місяця має відбутися „вершинна економічна конференція", а конференції окремих секторів американської економіки є „підготовчими", які мають на меті поінформувати Уряд про погляди окремих секторів відносно поборювання інфляції та розв'язки інших економічних проблем країни.

Мері Луіз Смит обрана на голову Крайового Комітету Республіканської партії

Вашинґтон. — У понеділок, 16 вересня, Крайовий Комітет Республіканської партії обрав на свого голову Мері Луіз Смит із Айови, рекомендовану на цей пост президентом Джералдом Фордом. Мері Смит, яка досі займала пост співголови цього Комітету, є першою в історії жінкою, яка очолюватиме Республіканську партію. Її попередником був Джордж Буш, якого президент Форд 4-го вересня найменував на пост представника ЗСА до комуністичного Китаю. На понеділковій нараді Крайовий Комітет Республіканської партії обрав Ричарда Обеншайна із Вірджінії на пост заступника голови. Крім того, Крайовий Комітет висловив похвалу для колишнього президента Ричарда Ніксона за його діяльність для справи світового миру та схвалив заклик президента Форда вибрати Конґрес, який боротиметься проти інфляції. Присутній на цій нараді президент Дж. Форд обіцяв членам Крайового Комітету, що двері Білого Дому будуть для них завжди відкриті та заявив, що в 1976-му році передвиборча кампанія буде в руках Крайового Комітету Республіканської партії, а не в руках якось спеціяльного комітету, як це було в 1972-му р., коли існував Комітет для перевибору Президента.

Іранський шах почав відвідини держав Азії і Австралії

Теґеран. — У загальному пляні скріплення ролі і позиції Ірану на міжнародній арені в оперті на іранський нафтовий потенціял, шах Різа Паглеві розпочав 17-денні відвідини азійських держав Сінґапуру та Індонезії, маючи в пляні побувати також в Австралії і Новій Зеляндії, а в поворотній дорозі — в Індії. У повідомленнях про поїздку іранського шаха говориться про „історичний характер" цілого пляну, а також про це, що цією поїздкою шах „починає нову добу в дипломатичній історії Ірану". Головна меті поїздки — нормалізувати започатковані економічні і торговельні відносини Ірану з всіми цими країнами.

ТАРЗАН, 7179. СУДДЯ БРАНД І НЕВІДОМА КРАСУНЯ

Тарзан і Петро ідуть в сторону пристані... Мала, знайома нам особа йде за ними, але на безпечній відстані...

... тоді завертає в темний провулок... і входить в задні двері будинку...

Серіно! Можу хвилину поговорити з тобою?

Що ти тут робиш посеред дня? Скільки разів я тобі казала не приходити до мого клюбу!!